

UPORABA CUISENAIROVIH PALIČIC PRI TUJEJEZIKOVNEM POUKU / Mag. Alenka Tratnik, lektorica

za angleški jezik / Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede

Cuisenairove paličice so didaktični pripomoček, ki se uporablja primarno za učenje matematike, pri pouku tujega jezika pa so paličice večinoma prezrt, a nadvse uporaben, učinkovit in učencu prijazen didaktični pripomoček. Cuisenairove paličice sem spoznala pred petimi leti, odtlej pa so moj najljubši in nepogrešljiv tradicionalni didaktični pripomoček za učenje in poučevanje učencev vseh starosti ne glede na njihovo predznanje. O njihovi praktični uporabnosti in možnostih uporabe pri pouku angleščine pa več v nadaljevanju.

Cuisenairove paličice

Uvod

Eden izmed pomembnejših elementov pri načrtovanju aktivnosti tujejezikovnega pouka je upoštevanje načina sprejemanja znanja učencev in uporaba ustreznega didaktičnega pripomočka. Na izbor didaktičnega pripomočka za pouk in delo z učenci vpliva več dejavnikov: namen in cilji pouka, učna vsebina, učne oblike, metode in pristopi, značilnosti socialnega okolja, učencev in učitelja ter učiteljev odnos do določenega pripomočka (Kalin 2004). Didaktični pripomoček naj bi omogočal kar se da aktivno učenje (Marentič Požarnik 2000) in učenje v medsebojni interakciji (Johnson in Johnson 2009), ki lahko poteka med učiteljem in učenci ali med učenci.

Za pouk angleščine kot prvega tujega jezika je danes na voljo vrsta specialnih didaktičnih pripomočkov, kot so didaktične igre (Dobrila, Gorjup in Potočnik 2009), ilustrirane kartice z dopisano besedo (Selič 2012), slikovne kartice, lutke, domine, leseni čepki, kinetični pesek idr. Poleg teh je za uresničevanje ciljev tujejezikovnega pouka nujno omeniti še Cuisenairove paličice, le-te so za razliko od prej naštetih pripomočkov večini učiteljev tujega jezika dokaj nepoznane,

pri pouku pa jih je mogoče uporabiti za doseg različnih učnih ciljev in za različne namene, tako za razvijanje govornega sporočanja, usvajanje določene jezikovne stopnje, spoznavanje jezika (Požgaj Hadži, 2003) kot tudi za vadbo besedišča.

Cuisenairove paličice kot didaktični pripomoček za učenje jezika

Cuisenairove paličice, poznane tudi kot matematične palčke ali rodke (Lipovec in Antolin 2014), je Georges Cuisenaire izumil v 30. letih preteklega stoletja v Thuinu v Belgiji za razvijanje matematičnih sposobnosti in poučevanje aritmetike. Uporabljal je le deset različno obarvanih paličic in ugotovil, da učenci lažje razumejo matematiko, če jim da material, s katerim lahko vidijo in otipajo relacije, na katerih temeljijo osnove matematike. Inovativni didaktični pripomoček je ostal nepoznan kar 23 let, dokler Cuisenaire leta 1953 ni obiskal britanski profesor matematike Caleb Gattegno, ki je uporabo paličic prek učnega pristopa Tiha metoda (angl. The Silent Way) razširil tudi na področje poučevanja jezikov (Gattegno 1963).

Danes se Cuisenairove paličice uporabljajo predvsem za poučevanje matematike (zlasti na predšolski in osnovnošolski stopnji), za poučevanje tujih jezikov pa jih uporablja le malokateri učitelj. A kot z obžalovanjem ugotavlja Čerček (2012), so v slovenskem izobraževalnem prostoru Cuisenairove paličice celo matematikom dokaj slabo poznane. Na spletu zanje dobimo le borih 91 zadetkov, redki so tudi strokovni članki na to temo (Čerček 2012; Lipovec in Antolin 2014; Šepul 2009), pa še ti se osredotočajo na uporabo

paličic pri pouku matematike. O uporabi Cuisenairovih paličic pri tujem jeziku so na voljo le angleški prispevki in zapisi na spletnih blogih.

Pri tujejezikovnem pouku je Cuisenairove paličice brez kakršne koli priprave mogoče uporabiti za različne jezikovne stopnje oz. znanja učencev v vseh fazah učnega procesa in po mojih izkušnjah vselej doseči zanimiv, aktiven in motivacijsko spodbuden pouk. Cuisenairove paličice omogočajo izvajanje različnih dejavnosti za razvijanje govornega sporočanja in za medsebojno interakcijo, spodbujajo k aktivnemu sodelovanju, ustvarjalnemu razmišljanju in inovativnosti. Paličice aktivirajo vizualni spomin, spodbujajo senzorno učenje, vzbudijo učenčevo radovednost in dvigujejo motivacijo za učenje.

Aktivnosti za delo v razredu s Cuisenairovimi paličicami

Osnovni set Cuisenairovih paličic predstavlja 10 paličic, dolžine 1–10 cm. Vse paličice določene dolžine so enake barve. Tiste z dolžino 1 cm so bele, kvadri z dolžino 2 cm so rdeči, z dolžino 3 cm so svetlo zeleni, s 4 cm karminasto rdeči, s 5 cm rumeni, s 6 cm temno zeleni, s 7 cm črni, z 8 cm rjavi, z 9 cm modri in z 10 cm oranžni. Koliko paličic potrebujemo za delo v razredu, je odvisno od vrste aktivnosti in števila učencev v razredu. Tako na primer za ponazoritev naglasa ali poudarka zadošča 2–10 paličic, za delo v skupinah pa potrebujemo do 30 in več paličic na skupino. Paličice je mogoče naročiti prek spleta, velja pa izbrati lesene, saj so te narejene iz naravnih, človeku prijaznih materialov in so prijetnejše na otip kot plastične.

Učenje s Cuisenairovimi paličicami

Cuisenairove paličice lahko za poučevanje tujega jezika uporabimo v najrazličnejših aktivnostih za delo pri pouku ali samostojno delo učencev s ciljem razvijanja govornega sporočanja, za razlago slovničnih struktur, za posredovanje nove učne snovi, za pripovedovanje in ustvarjanje zgodb, opisovanje razmerij, utrjevanje besedišča, za ponazoritev časov idr. Ker aktivnosti s paličicami temeljijo na konkretni in vizualni predstavitvi, omogočajo lažje razumevanje slovničnih struktur in pomnjenje besedišča.

Še več, aktivnosti s paličicami spodbujajo pozitiven in bolj sproščen ter »lahkoten in zabaven« način učenja; primerne so za vse tipe učencev, najbolj pa bodo v njih uživali vizualni in kinestetični zaznavni učni tipi. Čeprav se zdi, da so paličice bolj primerne za delo z mlajšimi učenci, jih sama uporabljam tudi pri poučevanju odraslih in študentov poslovne angleščine. Glede na vlogo učitelja oz. učenca delim aktivnosti v vodene in samostojne.

Vodene aktivnosti

Vodene aktivnosti zahtevajo aktivnega učitelja, čigar vloga je voditi in usmerjati potek aktivnosti. Učitelj paličice lahko uporabi za razlago nove snovi ali pa prek zastavljanja vprašanj v aktivnost vključi tudi učence, s čimer omogoči večjo dinamiko in personalizacijo pouka. Med učiteljem in učencem poteka izmenjava vprašanj in odgovorov, pri čemer se učitelj odziva na odgovore učencev in na podlagi le-teh prilagaja smer pogovora. Na vprašanja lahko odgovarja en ali več učencev, učitelj pa lahko povpraša tudi po nadaljnjih pojasnilih ali zastavi dodatna

vprašanja. Izmenjava je odvisna od raznolikosti učenčevih odgovorov, ki so vselej poljubni in jih ni mogoče predvideti vnaprej, zato te aktivnosti od učitelja zahtevajo nekaj več iznajdljivosti, prilagodljivosti in domisljivosti. Učenci prav tako v aktivnosti vstopajo s svojo domišljijo in ustvarjalnim razmišljanjem in s tem ustvarjajo zgodbo ter vedno nove in zanimive situacije. Primeri vodenih aktivnosti so na primer opisi prostorov/dogodkov, razlaga pojmov, pripovedovanje zgodb itd. Podrobneje predstavljam štiri primere vodenih aktivnosti.

1. aktivnost

Cilj: utrjevanje in ponavljanje sedanjih časov (Present Simple, Present Continuous), razvijanje govornega sporočanja

Učencem povemo, da bomo skupaj ustvarili zgodbo. Vzamemo eno od paličic in jim zastavimo vprašanja: *Who's this? What's her/his name? How old is (s) he? Where does (s)he live? What does (s) he like doing in her/his free time? What is (s)he doing now?* Vzamemo paličico druge barve in, upoštevajoč učenčeve predhodne odgovore, zastavimo nadaljnja vprašanja. Ta so lahko enaka ali drugačna, kot smo jih zastavili pri prvi paličici. Z dodajanjem paličic gradimo zgodbo in ustvarjamo razmerja med osebami (živalmi, predmeti). Dodamo lahko poljubno število paličic in tako dolgo, dokler učenci kažejo zanimanje za nadaljevanje zgodbe.

Ustvarjanje zgodbe

Aktivnost je mogoče ponoviti poljubnokrat, določiti je mogoče tudi kraj in čas dogajanja. Moje izkušnje kažejo, da so z dodajanjem paličic osebe, predmeti, potek zgodbe in njen izid vsakokrat drugačni, odgovori učencev pa vselej raznoliki, inovativni in

velikokrat povsem nepričakovani. Pomembno je, da upoštevamo in sprejmemo prav vse učenčeve odgovore, da jih ne zavrtnemo, pa naj bodo ti še tako neobičajni. Kar zadeva strukturo, je opisana aktivnost vedno enaka (učitelj zastavlja vprašanja, učenci odgovarjajo), vsebinsko pa zaradi raznolikosti učenčevih odgovorov vsakokrat drugačna in neponovljiva.

2. aktivnost

Cilj: ponazoritev števila zlogov v besedi in mesta naglasa ali stavčnega poudarka

Izberemo besede, ki jih bomo uporabili za našo ponazoritev. Kot primer vzemimo besedo *apple*. Besedo najprej izgovorimo in učence vprašamo, koliko zlogov ima. Pravilen odgovor je dva zloga, zato vzamemo dve paličici, eno bele in drugo rdeče barve. Položimo ju na mizo in učence vprašamo, kje je mesto naglasa. Ta je na prvem zlogu, zato na levo položimo rdečo paličico, ki ponazarja naglasno mesto, poleg te pa na desno stran paličico bele barve, ki ponazarja zlog. Učenci izgovorijo besedo, pri čemer s prstom pokažemo na rdečo paličico – mesto naglasa.

Postopek ponovimo z besedo z dvema zlogoma ali z drugo besedo z več zlogi. Ponazorimo to na primeru besede *spaghetti*. Ker ima beseda tri zloge, uporabimo tri paličice (dve beli in eno rdečo), ki jih položimo na mizo. Učence povprašamo po mestu naglasa in paličice razporedimo v zaporedju bela – rdeča – bela paličica. Učenci izgovorijo besedo in s prstom pokažejo na rdečo paličico – mesto naglasa. Ko so učenci seznanjeni z aktivnostjo, lahko paličice razporejajo tudi oni. Aktivnost lahko večkrat ponovimo, pri čemer lahko uporabimo vedno druge besede, pa tudi tiste besede, ki učencem povzročajo težave pri naglaševanju. Pri tej aktivnosti je pomembno, da vedno uporabimo paličice iste barve, v našem primeru rdeče za ponazoritev naglasa in bele za dele besed (zloge).

Na podoben način lahko vadimo, utrjujemo ali ponazorimo tudi stavčni poudarek. Potrebujemo toliko paličic, kolikor je besed v stavku/povedi, za

stavčni poudarek pa paličico rdeče barve, ki jo premikamo glede na to, na kateri besedi želimo, naj bo poudarek v povedi.

3. aktivnost

Cilj: podajanje, usvajanje in utrjevanje besedišča, slovnične strukture *It's* Paličice uporabimo kot gradnike za vadenje besedišča. Ko zgradimo model, učence povprašamo, kaj smo zgradili (*What's this?*). Učenci odgovarjajo, npr. *It's a house.* / *It's a car with two passengers.* / *It's a man fishing by the river.* Možna različica te aktivnosti je, da neki model sestavijo učenci in nato sošolce povprašajo, kaj postavitev predstavlja. Ali pa da s sestavljanjem prične učitelj, nadaljujejo pa učenci, pri čemer mora biti iz začetne postavitve razvidno, kaj smo želeli sestaviti, sicer se aktivnost lahko kaj hitro izjalovi in ne da pričakovane rezultata. Poudarim naj še, da to aktivnost lahko uporabimo le za konkretno, razmeroma osnovno besedišče, težje pa s paličicami upodobimo abstraktne besede, pojme ali kompleksne besedne zveze.

Učenci gradijo modele s Cuisenairovimi paličicami.

4. aktivnost

Cilj: podajanje, utrjevanje in ponavljanje slovničnih struktur *There is/There are*, krajevnih predlogov; vadenje besedišča (bivalni prostori, oprema, pohištvo)

Iz paličic sestavimo tloris prostora (hiše, stanovanja, šole) s poljubnim številom sob in kosov pohištva. Učence povprašamo, kaj naj bi paličice predstavljale, in jih prosimo, da pojasnijo svoje stališče (*What do you think this*

is and why?). Nato jim za vsak prostor (sobo) zastavimo različna vprašanja, npr.: *Which room is this? How about this room? What makes you think this is the (kitchen, gym ...)? Where is the (garage, bathroom ...)? What other rooms are there in this house? Name the furniture in this room. What's next to the (bed, sofa)?*

Aktivnost je mogoče uporabiti tudi kot uvod v učno uro, pri kateri obravnavamo zgoraj omenjene strukture in besedišče. Uporabimo poljubno število paličic, ki predstavljajo mesto, ulice, zgradbe, sobe, pohištvo, in sočasno opisujemo postavitev, npr. *There are five rooms in this house. / Next to the kitchen on the left there's a dining room. There are six chairs and a large table.* Lahko pa učencem damo navodilo, da iz paličic po nareku sestavijo neki realni ali sanjski prostor, zgradbo, mesto ali pa ga zgradijo sami in ga nato predstavijo, opišejo. Take aktivnosti pa so že del aktivnosti za samostojno delo učencev, ki jih obravnavam v nadaljevanju.

Aktivnosti za samostojno delo učencev

V središču teh aktivnosti je učenec kot samostojni in aktivni ustvarjalec učenja. Učitelj je odgovoren za vodenje in koordinacijo aktivnosti ter spodbujanje in pospeševanje učenja. Njegova pglavitna naloga je, da omogoči in ustvari ustrezne pogoje za izvedbo aktivnosti, spremlja in usmerja potek dela ter spodbuja učence, jih motivira in jim nudi ustrezno podporo. Pred začetkom aktivnosti da učencem natančna navodila, ti pa so nato pri delu s paličicami samostojni. Učenec lahko dela sam, v paru ali v skupini. S sodelovanjem v skupini se poleg doseganja ciljev tujejezikovnega pouka spodbuja tudi dinamiko skupine, krepijo se medsebojni odnosi in razvijajo socialne veščine. Aktivnosti za samostojno delo učencev uporabimo, potem ko so učenci že vajeni dela s paličicami, sicer se lahko zgodi, da učenci ne vedo povsem, kaj bi z njimi počeli. Paličice je v aktivnostih za samostojno delo

mogoče najbolj učinkovito uporabiti za razvijanje govorne jezikovne zmožnosti, kot kažejo spodnji trije primeri.

1. aktivnost

Cilj: razvijanje govornega sporočanja in sporazumevanja

Vsak učenec dobi deset paličic. Uporabi jih za predstavitev sebe (npr. videza; svojih interesov in konjičkov; izkušenj, načrtov, idej; prijateljev, družine, doma). Učenci nato v paru ali v skupini opišejo sebe.

Študenti predstavljajo svoje podjetniške ideje.

2. aktivnost

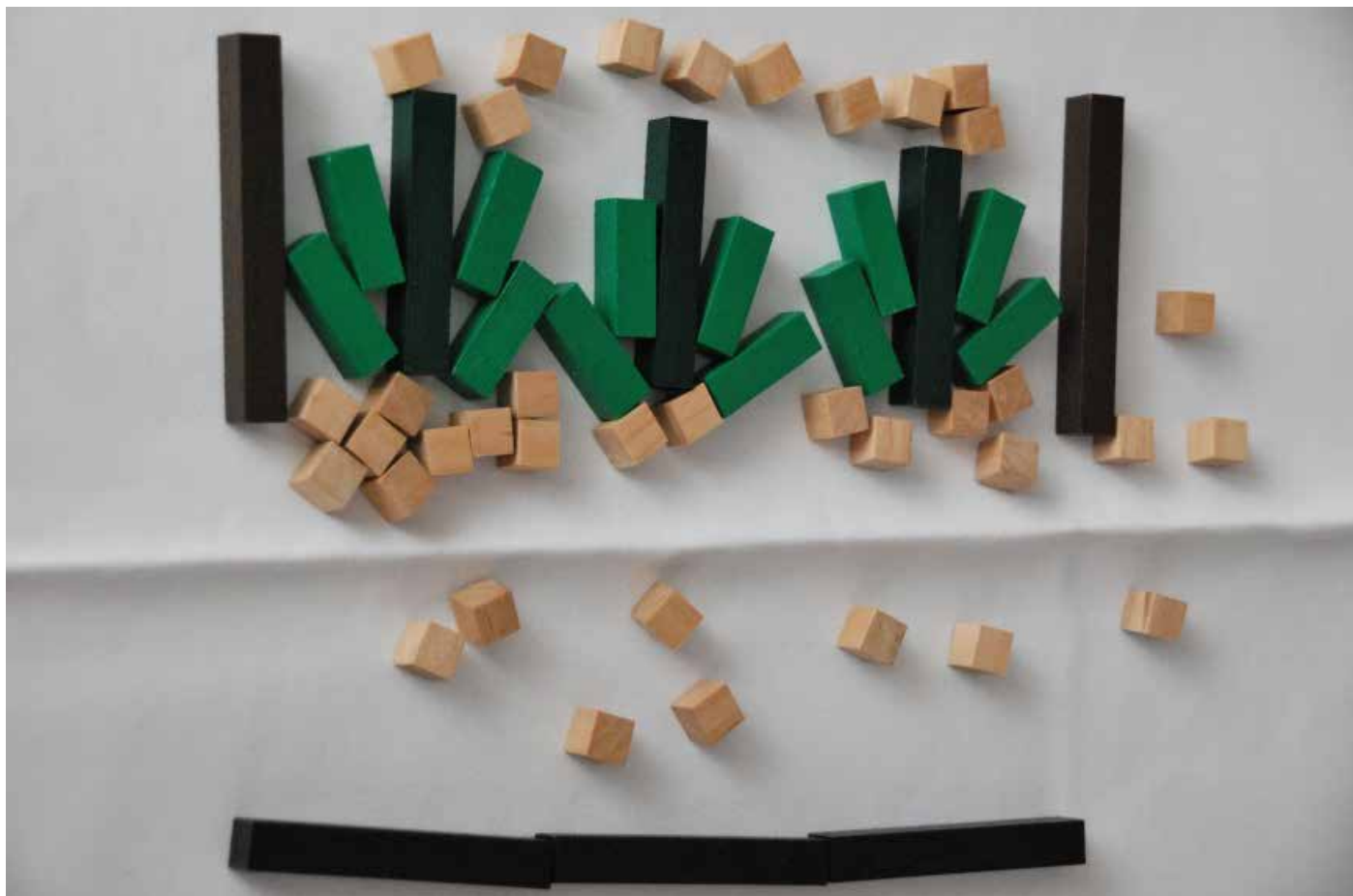
Cilj: razvijanje govornega sporočanja in sporazumevanja, utrjevanje preteklika (Past Simple Tense)

Delo v paru. Vsak par dobi 10–20 paličic. Učenci opišejo svoj včerajšnji dan, vikend, šolski izlet ali pa, kaj so počeli med prazniki, počitnicami. Iz paličic najprej naredijo časovno premico, na katero polagajo paličice različnih barv. Vsaka paličica predstavlja neki dogodek, dejavnost, dogodivščino, izkušnjo.

3. aktivnost

Cilj: razvijanje govornega sporočanja in sporazumevanja

Učence razdelimo v skupine (4–6 učencev), vsaka skupina dobi 40 paličic. Povemo jim, da bodo naredili »sliko« z naslovom, npr. Prazniki, Vreme poleti, Zima. Naslov je lahko izmišljen ali pa povezan z učno snovjo. Določimo čas, ki ga imajo na voljo za postavitev (najmanj 3 min). Vsaka skupina nato na kratko ali z določenim številom povedi predstavi svojo postavitev. To aktivnost lahko uporabimo tudi za opis in obnovo prebranega besedila,

Aktivnost za samostojno delo učencev – Zima

članka, knjige, literarnega dela ali pa za ponavljanje določene učne snovi.

Zaključek

Učitelji tujega jezika se večkrat srečamo z izzivom, kako v široki ponudbi didaktičnih pripomočkov na trgu izbrati tiste, s katerimi bomo v kar največji meri in čim učinkoviteje dosegli ne le začrtane učne cilje, temveč tudi in predvsem motivirali učence ter omogočili kar se da aktivno in interaktivno učenje. Cuisenairove paličice so didaktični pripomoček, ki omogoča prav vse zgoraj navedeno. Še več, paličice odlikuje enostavna in raznovrstna možnost uporabe, ki temelji na premisi, da je usvajanje jezika mogoče tudi brez papirja in svinčnika, računalnika ali multimedijских tehnologij. Pomeni vračanje k tradicionalnemu načinu dela z učenci in predstavlja dobrodošlo novost v poplavi uporabe sodobne informacijske-komunikacijske tehnologije. Edina pomanjkljivost paličic je, da so učiteljem tujega jezika manj znane. A upati je, da bo pričujoči

članek zapolnil vrzel v poznavanju paličic ter predvsem spodbudil učitelje k uporabi tega nadvse uporabnega didaktičnega pripomočka tudi pri pouku tujih jezikov.

Literatura

- Čerček Natalija (2012) Čudežne Cuisenairove paličice. *Didakta*, letnik XXII, št. 158: str. 43–45.
- Dobrila Vesna, Gorjup Peter in Potočnik Bernarda (2009) *80 iger za učenje tujih jezikov: Priročnik za učitelje*. Radovljica: Didakta.
- Gattegno Caleb (1963) *Teaching Foreign Languages in Schools: The Silent Way*. New York: Educational Solutions Worldwide.
- Iturain Malisa (2005) *Cuisenaire rods in the language classroom*. Dostopno na <https://www.teachingenglish.org.uk/article/cuisenaire-rods-language-classroom>, 19. 7. 2017.
- Johnson David W. in Johnson Roger T. (2009) An Educational Psychology Success Story: Social Interdependence Theory and Cooperative

Learning. *Educational Researcher*, letn. 38, (št. 5): str. 365–379.

- Kalin Jana (2004) Vloga medijev pri sodobnem pouku in presojanje njihove učinkovitosti. V: Blažič Marjan (ur.) *Mediji v izobraževanju*, str. 213–214. Novo mesto: Visokošolsko središče.
- Marentič Požarnik Barica (2000) *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
- Požgaj Hadži Vesna (2003) Didaktični pripomočki. *Šolski razgledi*, št. 11: str. 13.
- Selič Mija (2012) *Celostna didaktično-metodološka podpora zgodnjemu učenju tujega jezika – CoolPool*. Dostopno na <http://c00lsch00l.eu/CoolPool>, 17. 7. 2017.
- Šepul Romana (2009) *Cuisenairove paličice v vrtcu*. Maribor: Pedagoška fakulteta UM – diplomsko delo.
- Lipovec Alenka in Antolin Darja (2014) Cuisenairove paličice (rodke) – znan, neznan pripomoček v predšolski matematiki. *Vzgojiteljica*, letnik XVI, št. 2: str. 6–8.